

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Данила Галицького

Факультет післядипломної освіти

Кафедра ендокринології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-
педагогічної роботи, член-кореспондент
НАМН України,
проф. М.Р.Гжегоцький

« ____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

циклу тематичного удосконалення

**«НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДІАГНОСТИЦІ
ТА ЛІКУВАННІ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ»**

Кількість навчальних годин: лекції - 10, семінарські заняття - 20,
практичні заняття – 30, самостійна робота – 10
додаткові програми – 8. **Разом - 78 годин**
Кредити ECTS – 2,6

Робоча навчальна програма
обговорена на методичному
засіданні кафедри

Протокол № 8
від 29 грудня 2020 р.

Завідувачка кафедри, професор
_____ А.М. Урбанович

Затверджено на методичній комісії
факультету післядипломної освіти

Протокол № 1
від 11 лютого 2021 р.

Голова методичної комісії ФПДО доц.
_____ О.Є.Січкоріз

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Цукровий діабет на сьогодні вважається пандемією неінфекційного характеру, що обумовило доцільність впровадження окремого циклу тематичного вдосконалення **«НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДІАГНОСТИЦІ ТА ЛІКУВАННІ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ»**. Його метою для лікарів-ендокринологів є поглиблення та вдосконалення професійних навичок, знань та умінь, необхідних для надання висококваліфікованої допомоги, відповідно до вимог кваліфікаційних характеристик лікаря-ендокринолога. Зміст програми охоплює ключові питання теоретичних знань, умінь і практичних навиків, необхідних лікарю-ендокринологу для самостійної роботи з надання кваліфікованої допомоги хворим із цукровим діабетом. Метою даного циклу тематичного вдосконалення для лікарів інших спеціальностей (терапевтів, сімейних лікарів, медицини невідкладних станів) є ознайомлення їх із теоретичними та прикладними аспектами актуальних питань щодо діагностики та лікування цукрового діабету та його гострих і хронічних ускладнень, вдосконалення раніше набутих знань, умінь і практичних навиків, зокрема стосовно диференціальної діагностики нових алгоритмів цукрознижуючої терапії, базованих на клінічних дослідженнях.

Для виконання даної програми в процесі навчання передбачено такі види занять: лекції з ключових питань, практичні заняття, семінари; крім цього, частина годин виділена на самостійне освоєння матеріалу. Під час навчання лікарі у відповідності з навчальним планом підвищують рівень теоретичної підготовки та оволодіння практичними навиками. Теоретична підготовка передбачає обов'язкове відвідування лекцій, які носять здебільшого проблемний характер, активну участь у семінарських заняттях, наукових і клінічних конференціях кафедри ендокринології та Львівського обласного клінічного ендокринологічного центру. На практичних заняттях лікарі під керівництвом викладача вдосконалюють практичні навички з ендокринології та суміжних дисциплін.

Для виявлення рівня знань і навиків курсантів передбачені базовий та заключний контроль із застосуванням комп'ютерних тестів. У разі успішної здачі іспиту лікарям видають свідоцтво встановленого зразка.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	ЦД, його етіологічна класифікація, клінічна картина, досягнення у вивченні патогенезу та принципи діагностики.	2
2.	Лікування ЦД1 типу: інсулінотерапія, класифікація інсулінів, схеми, правила розрахунку та корекції доз, ускладнення.	2
3.	Сучасні принципи лікування хворих на ЦД 2 типу на основі доказової медицини.	2
4.	Мікро та макроангіопатії за цукрового діабету: патогенез, класифікація, клініка, діагностика та лікування.	2
5.	Гострі ускладнення цукрового діабету: етіологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	2
	Всього	10

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методи обстеження хворих із порушенням вуглеводного обміну. Критерії діагностики та показники компенсації цукрового діабету.	2
2.	Особливості клініки, діагностики та лікування цукрового діабету 1 типу.	2
3.	Особливості клініки, діагностики та лікування цукрового діабету 2 типу.	2
4.	Інсулінотерапія: покази, схеми терапії. Поняття глікемічного профілю, правила розрахунку та корекції доз.	2
5.	Пероральні цукрознижувальні препарати: покази та протипокази до призначення, можливості комбінації.	2
6.	Покази та особливості призначення інсулінотерапії за цукрового діабету 2 типу.	2
7.	Особливості клінічного перебігу, діагностики та лікування цукрового діабету під час вагітності й лактації. Особливості ведення хворих з цукровим діабетом при оперативних втручаннях.	2
8.	Специфічні типи цукрового діабету: MODY-підтипи, ендокринопатії та вторинні форми діабету. Діагностика та дифдіагностика.	2
9.	Гіперглікемічні коми за цукрового діабету: діагностика, клінічна картина та етапи невідкладної допомоги.	2
10.	Гіпоглікемічна кома: діагностика, клініка, лікування.	2
11.	Діабетична полінейропатія. Класифікація, симптоматика, діагностика та особливості лікування.	2
12.	Діабетична нефропатія. Класифікація, симптоматика, діагностика та особливості лікування.	2
13.	Діабетична ретинопатія. Класифікація, симптоматика, діагностика та особливості лікування.	2
14.	Синдром діабетичної стопи. Класифікація, симптоматика, діагностика та особливості лікування.	2
15.	Ураження серцево-судинної системи за цукрового діабету: діабетична	2

	кардіоміопатія та ІХС, АГ. Механізми розвитку, ціліві рівні, засоби корекції	
	Всього	30

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Особливості патогенезу цукрового діабету 1 типу. Ендогенна секреція та фізіологічна дія інсуліну.	2
2.	Патогенез цукрового діабету II типу: поняття про інсулінову та лептинову резистентність.	2
3.	Діабетична кетоацидотична кома: етіологія, патогенез, діагностика та клінічна картина. Діабетична гіперосмолярна кома: етіологія, патогенез, діагностика та клінічна картина.	2
4.	Діабетична лактатацидемична кома: етіологія, патогенез, діагностика та клінічна картина. Гіпоглікемічна кома: етіологія, патогенез, діагностика та клінічна картина..	2
5.	Гестаційний цукровий діабет та цукровий діабет у вагітних. Критерії діагностики та правила ведення вагітних.	2
	Всього:	10

Теми самостійних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Фізіологія вуглеводного обміну: роль інсуліну та інкретинових пептидів.	2
2.	Фактори ризику розвитку ЦД 2 типу.	2
3.	Система самоконтролю при цукровому діабеті: методики навчання пацієнтів.	2
4.	Дієтотерапія за ЦД, поняття про глікемічний індекс продуктів та ХО. Цукрозамінники, класифікація, покази та протипокази.	2
5.	Рекомендації щодо фізичної активності за ЦД.	2
	Всього:	10

Додаткові програми

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Військова підготовка	2
2.	Медичне право	2
3.	Інформатика	2
4.	Медична статистика	2
	Всього:	8

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аметов А.С. Сахарный диабет 2 типа. Проблемы и решения. – ГЭОТАР. Медиа, 2014. – 1032 с.
2. Анциферов М.Б. Синдром диабетической стопы. – МИА, 2013. – 304 с.
3. Дедов И.И. Сахарный диабет у детей и подростков. – ГЭОТАР. Медиа, 2013. – 272 с.
4. Колуел Дж. Сахарный диабет. Новое в лечении и профилактике. – Бином. Лаборатория знаний, 2014. – 288 с.
5. Кравчун Н.А. Стандарты медицинской помощи при диабете (по материалам Standarts of Medical Care in Diabetes). – Diabetes Care, 2013. – С. 11-66.
6. Гарднер Д., Шобек Д. Базисная и клиническая эндокринология. Книга 2 / пер. с англ. – М.: Бином, 2011. – 696 с.
7. Генделека Г.Ф. Введение в превентивную диабетологию: руководство для врачей. – Одесса: ВМВ, 2008. – 286 с.
8. Дедов И.И., Мельниченко Г.А., Фадеев В.В. Эндокринология: учебник для вузов. – Изд. 2-е, перераб. и дополн. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 432 с.
9. Довідник лікаря-ендокринолога / за ред. М.Д.Тронька. – Вид. 3-є, переробл. і доповн. – К.: Здоров'я України, 2010. – 480 с.
10. 100 избранных лекций по эндокринологии / под ред. Ю.И. Караченцева, А.В. Казакова, Н.А. Кравчун, И.М. Ильиной. – Х., 2009. – 948 с.
11. Невідкладні стани в ендокринології: навчальний посібник / О.О. Сергієнко, Р.Д. Макар, О.В. Сафонова та ін.; за ред. О.О. Сергієнка. – [2-е вид., перероблене та доповнене]. – Львів, 2010. – 93 с.
12. Невідкладні стани в ендокринології: навч.-метод. посіб. / М.В. Власенко, А.В. Паламарчук, В.С. Вернигородський та ін. – К.: РВХ «ФЕРЗЬ», 2010 – 104 с.

РЕЦЕНЗІЯ

Робочу програму циклу тематичного удосконалення

" НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДІАГНОСТИЦІ ТА ЛІКУВАННІ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ "

Цукровий діабет визначений Всесвітньою організацією охорони здоров'я як неінфекційна епідемія, у зв'язку з цим 2006 р. ухвалено резолюцію Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з даною патологією. Це четверта за всю історію ООН резолюція про захворювання, перші три були присвячені боротьбі з малярією, туберкульозом, ВІЛ-інфекцією. На початку 80-х років ХХ ст. кількість хворих на ЦД становила близько 30 млн, на сьогодні це вже понад 366 млн, а за прогнозами експертів Міжнародної діабетичної федерації (International Diabetes Federation) і ВООЗ, до 2030 р. очікується понад 552 млн хворих. Кількість хворих на ЦД2 зростає в усіх без винятку країнах світу найчастіше серед людей віком 40–59 років, до того ж у 183 млн людей ЦД залишається не діагностованим (МОЗ України).

Реалізація авторами кафедри циклу тематичного удосконалення **«НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДІАГНОСТИЦІ ТА ЛІКУВАННІ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ "** для лікарів-ендокринологів та лікарів суміжних терапевтичних спеціальностей є надзвичайно актуальної наукової розробкою.

Авторами розробки робочої програми використовувалася сучасна фахова вітчизняна та зарубіжна література. Тематика лекційних, практичних та семінарських занять детально висвітлює питання патогенезу, клініки, діагностики та лікування різних форм цукрового діабету та його гострих та хронічних ускладнень.

Рецензент

завідувач кафедри внутрішньої медицини № 1
ЛНМУ імені Данила Галицького,
професор

О.О. Абрагамович.

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу навчальну програму циклу тематичного вдосконалення
«Новітні тенденції в діагностиці та лікуванні цукрового діабету»

Реалізація окремого циклу тематичного вдосконалення «Сучасні підходи до діагностики та лікування цукрового діабету» обґрунтована актуальністю даної проблеми у клінічній практиці ендокринологів, терапевтів та сімейних лікарів, враховуючи поширеність цукрового діабету, труднощі його ранньої діагностики та швидке прогресування хронічних ускладнень хвороби.

У запропонованій програмі всесторонньо і на високому професійному рівні висвітлені найактуальніші питання стосовно етіології, патогенезу, клінічного перебігу, діагностики, принципів лікування цукрового діабету та його ускладнень у дорослих, дітей, підлітків та вагітних. Зміст програми охоплює весь обсяг теоретичних знань, умінь і практичних навиків, необхідних лікарю-ендокринологу та лікарям суміжних спеціальностей для самостійної роботи з надання висококваліфікованої допомоги хворим із цукровим діабетом. Наприкінці програми подана сучасна навчально-методична та наукова література з цього важливого розділу клінічної ендокринології.

Рецензована програма може бути рекомендована для впровадження в навчальний процес на кафедрі ендокринології для слухачів факультету післядипломної освіти.

Завідувач кафедри терапії № 1
та медичної діагностики
ЛНМУ ім. Данила Галицького,
доктор мед. наук, професор

Склярів Є.Я.